

Undervisningsbeskrivelse

Termin	maj-juni 2019
Institution	Favrskov Gymnasium
Uddannelse	stx
Fag og niveau	Historie, A-niveau
Lærer	Anne Schack Blom (AB)
Hold	3b (studieretning maA, fyB og biotekA/keB)

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Forløb 1	Introforløb: Folkedrab	12 blokke
Forløb 2a	Oversigtsforløb med dansk: Forbrydelse og straf	7+3 blokke
Forløb 3	Synet på vikingerne	8 blokke
Forløb 4a	DHO: Danmark i krig (1864 og besættelsen)	6 blokke
Forløb 4b	Historien på film	6 blokke
Forløb 5	Maskinerne kommer	9 blokke
Forløb 6	Opdagelsesrejser	10 blokke
Forløb 7	Demokrati gennem tiden	8 blokke
Forløb 8	Kulturkrig	10 blokke
Forløb 9a	Afrika	6 blokke
Forløb 9b	Europa bliver til... og går under?	11 blokke
Forløb 2b	Kronologiforløb	4 blokke

Desuden har eleverne (ikke nødvendigvis hele klassen) arbejdet med historie i:
AT-forløb om kroppen (1g). Fokus på diakron/synkron.
AT-forløb om atombomber (2g). Fokus på historiens drivkræfter.
AT-forløb om Lissabon ifm. studietur (2g). Fokus på museologi.
AT-årsprøve om alternativer (2g).
AT-forløb med omskrivning fra SRP til AT (3g).

Forløb 1: Folkedrab (introforløb)

Omfang: 12 blokke á 95 minutter

Væsentligste arbejdsformer: Introduktion til forskellige arbejdsformer: Klasseundervisning, pararbejde, gruppearbejde af kortere varighed, herunder matrixgrupper.

Indhold og materiale:

Holocaust/Endlösung

Intro til forløbet og Holocaust

Forskellige kildetyper: Fotografi og kronologi (begrænsninger og muligheder).

Historiebevidsthed: Samspil mellem fortid, nutid, fremtid.

Endlösung, den store historie

Myten om Wannsee-konferencen. Wannseeprotokollen: Ophavsanalyse, udsagnsevne, udsagnskraft.

Beslutningsprocessen om die Endlösung: Tre forskellige tolkningstraditioner.

Fra den store historie til den lille historie: Kurt Gerstein. En personlig skæbne. Ansvar og skyld. Offer, tilskuer, redningsmand eller gerningsmand? Gersteinrapporten: Opgavsanalyse, udsagnsevne, udsagnskraft.

- ”Døden i lejren”. Forsidefoto til Politiken. 3. sektion. Mandag 27. januar 2003: Folkedrab og international ansvarlighed.
- Holocaustkronologi. Af bibliotekar Erling Pedersen, DBC, 1998. Opdateret og udvidet af bachelorbachelor Claus Willumsen, 2001: <http://www.faktalink.dk/titelliste/holo/holokron>
- Om die Endlösung. Fra <http://www.holocaust-uddannelse.dk/holocaust/endlosung.asp>
- Uddrag af Wannsee-protokollen (Eichmanns referat).
- Filmklip om Wannsee-mødet fra filmen *Conspiracy*: <https://www.youtube.com/watch?v=x3up5SZBZdY>
- ”En lige vej til Auschwitz”, artikel af Adam Holm bragt i Politiken 27.01.2003.
- Artikel om Gerstein. Fra <http://folkedrab.dk/sw52702.asp>
- Uddrag af Gerstein-rapporten.
- Klip fra Gersteinfilm på Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=Og6poMfCjcY>

Folkedrabsteori og tre eksempler

Hvad er FN? Om FN's folkedrabskonvention (en reaktion på Holocaust).

FN's menneskerettighedserklæring: En normativ kilde.

Definition af folkedrab (indhold og problemer ved definitionen).

Projektarbejde om tre eksempler på folkedrab (Armenien, Cambodja og Rwanda). Forskelle og ligheder mellem de tre cases.

Om at videreformidle historisk viden (overblik, udvælge, strukturere, formidle). Fremlæggelser i matrixgrupper.

Hvordan og hvornår opstår folkedrab? Hvordan passer teorien det med de tre cases?

Kan folkedrab forhindres? (historiebevidsthed).

- Ugerevy om FNs åbningskonference mm.: https://www.youtube.com/watch?v=D1qku-ijQw4&uid=E_qk6BHiluLUDbn0exOvMg
- Uddrag af FN's folkedrabskonvention. Fra <http://www.folkedrab.dk/sw85263.asp?usepf=true>.
- Om Armenien: <http://www.folkedrab.dk/sw50054.asp>
- Om Cambodja: <http://www.folkedrab.dk/sw50056.asp>
- Om Rwanda: <http://www.folkedrab.dk/sw50059.asp>
- Uddrag af FN's Verdenserklæring om menneskerettigheder, 1948.

Bosnien og det internationale samfund

Hvor har vi vores viden om fortiden fra? Skelne mellem kilder og fremstillinger. Hvorfor bruger vi begge dele? Skelne mellem skriftlige og ikke-skriftlige kilder.

Eksjugoslavien og Bosnien. Hvad skete der? Tidslinje, overblik.

Nationalstat, multinational stat, føderation.

Massakren i Srebrenica - en FN-sikret zone, der ikke var sikker! To kilder om massakren: En fra et offer og en fra en gerningsmand. Hvad kan kilderne (ikke) bruges til? Hvad er de enige/uenige om?

Handlemuligheder før, under og efter et folkedrab. De involverede parter og det internationale samfund. Hvilke dilemmaer er der? Computerspil om det fiktive folkedrab i Bantikka.

- Om krigen i Eks-Jugoslavien. Uddrag fra <http://danmarkshistorien.dk/temaer/saertema-jugoslaviens-sammenbrud-1991-1999-gratis-e-bogapp/> og faktalink.dk
- Om massakren i Srebrenica. Artikel af Michael Seidelin, fra Politikens Folkedrabsavis, Særsektion fra 27. januar 2003, s.14.
- To kilder om massakren i Srebrenica: 1) *Drazen Erdemovic's vidneforklaring*: <http://folkedrab.dk/sw59096.asp> . 2) Vidneudsagn beskyttet fra vidne "L": <http://folkedrab.dk/sw51747.asp?usepf=true>
- Lærerproducerede faktalapper med udsagn om folkedrabene, der placeres i handlingsskema.
- Dilemmasplet om Bantikka fra <http://www.folkedrab.dk/folkedrab.dk/dilemmasplet>

Efter folkedrabet - mindekultur

Traditionel mindekultur. Alternativ mindekultur.

Kollektiv og privat mindekultur. Mindesmærker som erindringssteder. Kollektiv erindring. Skue fremad eller skue tilbage?

Undersøgelse af forskellige mindesmærker (grupperarbejde med screencast-produktioner).

Diktatorkort - historiebrug. Usmageligt? Hvad kan man tillade sig?

Evaluerings.

- Om mindekultur. Teksten er fra udkastet til undervisningsbogen "Efter folkedrab", Stine Thruge, historieafsnittet s.4-6.
- Om Cambodja: <http://politiken.dk/rejser/temarejser/art5426788/Cambodjas-blodige-fortid-gaar-lige-i-hjertet>
- Om Holocaust: Denkmal für ermordeten jüden Europas, fra udkastet til undervisningsbogen "Efter folkedrab", Stine Thruge.
- Om Srebrenica: Fra Wikipedia mm.
- Om Armenien: <http://politiken.dk/kultur/article5573254.ece>

Særlige fokuspunkter:

At videreformidle historie (overblik, udvælge, strukturere, formidle).

Introduktion til ophavsanalyse og kildebehandling.

Notatteknik og forberedelse.

Simpel infosøgning på internettet og navigering på Sharefile og Ludus.

Generel introduktion til faget: Hvad er historie?

Fokus på tekstlæsning og behandling af forskellige kildetyper.

Indsamle og systematisere informationer om elevernes egen familiære fortid.

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- indsamle og systematisere informationer om og fra fortiden
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien

- formidle historisk indsigt på forskellige måder og begrunde dem
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Berørt kernestof

- revolutioner og menneskerettigheder
- nye grænser og konflikter.

Forløb 2a: Oversigtsforløb med dansk: Forbrydelse og straf

Omfang: 7 lektioner a' 95 minutter i 1g + 3 lektioner a' 95 minutter i 3g

Væsentligste arbejdsformer: Klasseundervisning og gruppearbejde. Fokus på notatteknik, stikord, rollelæsning. Skabe overblik gennem spil: Timeline med billedbrikker + kronologiquiz. Gruppearbejde med fokus på kronologi og eksamenstræning.

Indhold og materiale:

Intro, kronologisk overblik.

Periodeoversigt.

Om periodisering.

Om straffenes udvikling over tid.

- Danmarkshistorien i korte træk. Fra ”Grundbog til Danmarkshistorien”, P. Frederiksen, K. R. Olsen & O. Søndberg, Systime, s. 287-293
- Film om straffenes udvikling (ca. 15min): <http://www.forbrydelseogstraf.dk/straffens-udvikling>

Vikingetid og Middelalder

Om forbrydelser og straffe i middelalderen: Kanonisk og verdslig ret.

Om normative kilder.

Udarbejde PØSK-model for periodens politiske, økonomiske, kulturelle og sociale kendetegn.

- Film om oldtiden og de tidligste skrifter. Om kongemagt, familiefejder og ære. <https://www.youtube.com/watch?v=xJReLER5g0g>
- Uddrag af en bodsbog (om bl.a. horkarle)
- Uddrag af Sjællandske Lov
- Tekst om forbrydelse og straf i Middelalderen. ”Er vi alle Forbrydere?”, Johnny Thiedicke, Pantheon 1996, s. 7-11

Tidlig enevælde

Om forbrydelser og straffe på enevældens tid: Fire former og formål.

Gruppearbejde: Produktion af periodevideoer.

- Om forbrydelse og straf på enevældens tid. Fra ”Ret og rimeligt - forbrydelse og straf på enevældens tid”, Nationalmuseet, uddrag af s. 3-7.
- Uddrag af Kongeloven.
- Filmklip, Hvad er enevælde: <http://link.brightcove.com/services/player/bcpid67386211001?bckey=AQ~~,AAAAABmSxHY~,Sj6QcAvc4BbEJgdrHjEkRUmj3ZyFOjCY&bctid=2158731440001>

Oplyst enevælde

Oplysningstid.

Analyse af historiske kongeportrætter.

Om Struense og ”En kongelig affære”.

Moral, opdragelse: Straffens nye funktion.

PØSK-model for perioden.

- Om oplyst enevælde fra ”Magtens billeder”, Jesper Bek, Gyldendal Uddannelse, 2000, uddrag af s. 35-39.

- Video om oplysningstiden. Rather homemade:
https://www.youtube.com/watch?annotation_id=annotation_987300&feature=iv&src_vid=xJReLER5g0g&v=BeNuTibYyLw
- Portrætter af Frederik IV og Frederik VI. Fra Jeper Bek: ”Magtens Billeder. Billeder af danske magthavere gennem 1000 år”, Gyldendal Uddannelse 2000.
- Filmklip fra ”En kongelig affære”.

Demokratisering og nationalisme.

Tre liberalister: Uwe Lornsen, Dr. Dampe og Orla Lehmann.

Ytringsfrihed. En straf, der afspejler samfundet.

Nationalisme, liberalisme, nationalliberalisme.

PØSK-model for perioden.

- Om demokratisering og nationalisme. Fra ”Grundbog til Danmarkshistorien”, Carl-Johan Bryld, Systeme, uddrag s. 133-138.
- Om Orla Lehmann. Uddrag fra <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/orla-lehmann-1810-1870/>
- Om Dr. Dampe. Uddrag fra ”Danmark i guldalderen”, Lerberg & Thiedecke, Pantheon 1998, s. 21-22.
- Filmklip fra: <http://www.dr.dk/storyline/?id=75156753&nyhedsbrev> : Stænderforsamlinger (1.34), Grundlovsgivende rigsforsamling (2.21)
- Filmklip om Slesvig, Ingen ville af med Slesvig (2.10):
<http://www.dr.dk/undervisning/mediaitem/urn:dr:mu:programcard:532964cfa11f9d0c6c2a8523>
- Filmklip om grundloven:
http://www.ft.dk/webTV/Film_Om_Folkestyret/Grundlovens_tilblivelse.aspx

Industrialisering og arbejderbevægelse.

Louis Pio og Slaget på Fælleden.

Arbejde med mini-kildesæt.

PØSK-model over perioden.

- Om Slaget på Fælleden. Undervisningsmateriale fra Arbejdermuseet.
- Filmklip: Den sorte skole om Slaget på Fælleden (10.07):
<http://www.dr.dk/gymnasium/mediaitem/urn:dr:mu:programcard:51f9053e6187a20b6c4fb363>
- Uddrag af Grundloven om forsamlings- og ytringsfrihed: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven/#indhold8>
- Kildesæt om Slaget på Fælleden:
  - a Uddrag af ”Maalet er Fuldt!”, <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/louis-pio-maalet-er-fuldt-1872/> .
  - b Politidirektør Crones brev til Justitsministeren:
https://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.arbejdermuseet.dk%2Findex.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D1889%26Itemid%3D143&ei=4ABnVaG2DYG5sQGix4DIBQ&usq=AFQjCNFqtwHwch_XGF3RtpBk6CNA7j5cg&sig2=S_tUGwltqS_qMCboPIp1Jw&bvm=bv.93990622,d.bGg.
  - c Politidirektør Crones bekendtgørelse:
https://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.arbejdermuseet.dk%2Findex.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D1890%26Itemid%3D143&ei=QAFnVbPkFcXQswGth4Fw&usq=AFQjCNEfvwnGTzNGepfpyxPvUg_nQUO-Yg&sig2=X_TyBldOZKVBxzwCarpnWg&bvm=bv.93990622,d.bGg

Afrunding og opsamling i 1g.

Træne kronologisk tænkning vha. lærerproduceret timeline-spil.

Hvorfor straffes der?

Ære, slægt, tyveri, vold og drab, bespøtte Gud, gå kongen imod, gå fædrelandet imod...

Analyseøvelse: Hvordan kan forbrydelser og straffe sige noget om samfundet?

Ekksamenstræning i 3g.

Orienter om eksamensformen i historie.

Arbejde med kildesæt og anvende kildekritiske begreber.

Øve sig i at opstille og besvare gode problemstillinger.

Afholde prøveeksamen hvor eleverne på skrift havde rollen som hhv. eksaminant, eksaminator og censor.

Opstille gode råd om kildearbejde og eksamensfremlæggelser.

- Kildesæt med alle de kilder, der blev anvendt i forløbet i 1g. Kildesættet havde desuden funktion som kronologioverblik over Danmarkshistorien pga. den diakrone forløbsopbygning.

Særlige fokuspunkter:

Om periodisering. En konstruktion i eftertiden.

Kontinuitet og brud.

PØSK-model: Politiske, Økonomiske, Sociale og Kulturelle forhold.

Billedanalyse

Om normative kilder.

Berørt kernestof

- Danmarks tilblivelse
- oplysningstiden
- dansk demokrati
- industrialisering

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- dokumentere viden om forskellige samfundsformer
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund gennem tiderne
- analysere eksempler på samspil mellem materielle forhold og menneskers forestillingsverden
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien.

Forløb 3: Synet på vikingerne

Omfang: 8 lektioner a' 95 minutter.

Væsentligste arbejdsformer: Klasseundervisning, gruppearbejde.

Indhold og materiale:

Baggrundsviden

Forforståelse af vikingerne.

Arbejde ved to stationer: 1) Om kildegrundlaget. 2) Om vikingernes verden: Tid og sted.

Kongemagt og statsdannelse

Hvad vil det sige at være konge?

Hvad er et stat og et folk?

Var Danmark en stat i vikingetiden?

- Om Danmarks fødsel. Uddrag fra ”Grundbog til Danmarkshistorien”, Peter Frederiksen, Knud Ryg Olsen & Olaf Søndberg, Systime 2012, s. 27-35
- Om kildegrundlaget. Uddrag fra ”Danmark i vikingetiden”, Carl og Esben Harding Sørensen, Gyldendal 1979, s. 9-11.
- Kort der viser vikingernes hjemlande, bosiddelser og togter. Samt vikingernes naboer og samtidige kulturer.
- Podcast fra Kongerækken: <http://netudgaven.dk/2015/10/kongerækken-2-harald-blaatand/>
- Miniforedrag om Danmarks oprindelse: http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/miniforedrag-danmarks-oprindelse/?no_cache=1&cHash=f37db3fe8559fd8d8799df4c2ab35081

Kildearbejde

Overgangen til kristendom.

Arbejde med kildesæt: Træne at stille gode spørgsmål til kilderne og udvælge gode citater.

Mødet med vikingerne.

Arbejde med kildesæt om de fremmedes syn på vikingerne.

Togter og ekspansion

Forskellige årsagsforklaringer på togterne.

Togternes faser og områder.

Kildegrundlaget.

- Kildesæt om overgangen til kristendommen: 1) Billede af støbeform: <http://samlinger.natmus.dk/DO/asset/814> 2) Om Jellingestenene: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/jelling-stenene-ca-935-985/> 3) Widukind om Haralds overgang til kristendommen. Fra I.P. Jacobsen (oversættelse) af Widukind: Sachserkrønike, side 122-23, Selskabet for Historiske Kildeskrifters Oversættelse 1910 4) Uddrag af Venderkrøniken om Haralds overgang til kristendommen, http://www.crassus.dk/helmold/helmold_1.html
- Video fra DR. ”Vikingerne kort fortalt” på YouTube (ca. 12 min.): <https://www.youtube.com/watch?v=b8sP7k0QWxM>
- Minikildesæt: 1) En arabisk købmand om vikingerne i Hedeby. Fra Jørgen Bjernum: Kilder til vikingetidens historie, side 27-28, Gyldendal 1971. 2) Ibn Fadlan om vikingerne ved Volga. Uddrag fra danmarkshistorien.dk: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/ibn-fadlan-om-vikingerne-ar-rus-skikke-ca-922/>
- Periodequiz om vikingetiden: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/periodequiz-vikingetiden/>

- Om vikingetogterne. Uddrag fra ”Grundbog til Danmarkshistorien”, Peter Frederiksen, Knud Ryg Olsen & Olaf Søndberg, Systime 2012, s. 32-35
- Podcast om Svend Tveskæg fra Kongerækken: <http://netudgaven.dk/2015/11/kongerækken-3-svend-tveskaeg/>

Vikinger i eftertiden

1800-tallets brug af vikingerne.

Myten om vikingernes horn og dens opståen.

Fornyset interesse for perioden (navne, historiemalerier, national identitet mm.)

Om 1800-tallets nedtur. Hvorfor dyrker man fortiden i nederlagets stund? (historiske troper).

Moderne historiebrug.

Teori om seks forskellige typer af historiebrug.

Gruppearbejde og fremlæggelser om hhv. politisk og kommerciel historiebrug af vikingetiden.

- Om vikingerne i eftertiden. Fra ”Vikinger og togter”, Carl Harding Sørensen, 1990, s. 6-9.
- Tre billeder fra Martin Djupdræt: ”Billeder af vikingen”, Skoletjenesten 1998, s. 16, s. 18 og s. 20: 1) Johan Ludvig Lund: ”Habors tilbagekomst” (1813). 2) Johan Ludvig Lund: ”Pyrrhus og Andromache med Hektors grav” (1807-1811). 3) L. Frølich m.fl.: ”Thor, udsmykning til Nordisk Højtid” (1845).
- A.D. Jørgensen om vikingerne (1882). Fra ”Vikinger og togter”, Carl Harding Sørensen, 1990, s. 12-13
- H. C. Andersen: ”I Danmark er jeg født” (1850)
- Filmklip: <https://www.youtube.com/watch?v=Q8swRPuWg74> og Dronning Margrethes 40-års jubilæum: <https://www.youtube.com/watch?v=XwhAflXS4-g>
- Interaktivt danmarkskort: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/danske-riger-og-lande-1523-2012/>
- Mette Boritz: ”Vikingerne lever”, i ”Vinkler på vikingetiden” fra Nationalmuseets skoletjeneste 2013, s. 104-111.
- John T. Lauridsen: ”Vikingerne sande efterkommere”, i ”Vinkler på vikingetiden” fra Nationalmuseets skoletjeneste 2013, s. 95-103.
- Om Ulf Zanders seks typer af historiebrug. Lærernote baseret på Niels Kayser Nielsen: ”Historiens forvandlinger. Historiebrug fra monumenter til oplevelsesøkonomi”, Aarhus Universitetsforlag 2010.

Ekskursion til Moesgaard Museum.

Rundvisning i udstillingen om vikingernes verden.

Særlige fokuspunkter:

Kildebehandling. Billedanalyse. U-trope. Historiebrug

Berørt kernestof

- Danmarks tilblivelse
- europæisk middelalder
- national identitet

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- dokumentere viden om forskellige samfundsformer
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund gennem tiderne
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper
- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende

- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien
- formidle historisk indsigt på forskellige måder og begrund dem
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Forløb 4a: Danmark i krig (DHO-forløb)

Omfang: 6 lektioner a' 95 minutter.

Væsentligste arbejdsformer: Klasseundervisning, individuelt arbejde, samarbejde.

Indhold og materiale:

Krigen i 1864

Overblik over krigen i 1864

Kronologisk overblik: Tidslinje. Baggrund, forløb, konsekvenser

Overblik over aktører og interesser.

Nationalstat (Danmark til Ejderen), Multinationalstat/territorialstat (helstaten)

Forberedelse til DHO: Formålet med opgaven. At skrive en redegørelse, at bruge fodnoter.

Tilbagetrækningen fra Dannevirke

Reaktioner på tilbagetrækningen. Ansvar og skyld - i samtid og eftertid.

To historiske tolkninger (Buk Swienty/Bornedal) vs. Glenthøj.

- Uddrag fra tekst om krigen i 1864. Fra <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/krigen-i-1864/>
- Artikel i Fædrelandet om Rømningen af Dannevirke. Oluf Søndberg: "Danmark i Krig" (2012), s. 63-64.
- Klip fra Bornedalsserien 1864 om tilbagetrækningen fra Dannevirke.
- Filmklip fra interview med Rasmus Glenthøj:
<http://www.dr.dk/skole/mediaitem/urn:dr:mu:programcard:53296845a11f9d0c6c2a8565>
- Filmklip fra interview med Tom Buk-Swienty:
<http://www.dr.dk/skole/mediaitem/urn:dr:mu:programcard:532c10ce6187a216b8e809a6>

Besættelsen

Dansk neutralitetspolitik og invasionen 9. april.

Baggrund og invasion.

Kontrafaktisk historie: Dilemmasplet, 9. april.

Forståelse for regeringens ageren d. 9. april. Argumenter for og imod.

Samarbejdspolitik

To radiotaler som reaktion på den begyndende sabotage.

Filmklip fra Hvidstengruppen.

Forberedelse til DHO: At skrive en analyse, at være tekstnær, at bruge fodnoter og citater. Fokus på belæg og dokumentation.

Modstandsbevægelse og befrielse.

Stikkerlikvideringer.

Den heroiske og den kritiske fortælling om modstanden.

- Tekst om Danmarks internationale placering. Fra "Fokus 3: Fra verdenskrig til velfærd", Gyldendal 2012, s. 135-138.
- Dilemmasplet: <http://9april1940.dk>
- Om besættelsestiden. fra ibogen "Danmark - tider og temaer", Carl-Johan Bryld, Systemtime 2013, p. 622, 627, 628 og 629. Ibogslink: <http://danmark.systemtime.dk/?id=p622>, <http://danmark.systemtime.dk/?id=p627>, <http://danmark.systemtime.dk/?id=p628> og <http://danmark.systemtime.dk/?id=p629>
- Uddrag af Vilhelm Buhls antisabotagetale. Fra <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/statsminister-vilhelms-buhls-s-antisabotagetale-2-september-1942/>
- Filmklip fra Hvidstengruppen.
- Uddrag af Hans Edvard Teglers: Kæmp for alt hvad du har kært, s. 97-105, Gyldendal 1945.

- Filmklip (Steno og Stilling): <http://hval.dk/mitcfu/materialeinfo.aspx?mode=0&page=1&pageSize=6&search=serietitel:%20Steno%20og%20Stilling&orderby=title&SearchID=a1c7f0df-6f28-4f52-a04d-57adfbab6ebc&index=1>
- Filmklip, Med ret til at dræbe: <http://kamp.systeme.dk/index.php?id=136>

Eftertiden og fortolkningskampen

Eftertidens dom over samarbejdspolitik og modstand

Erindringspolitisk aktualisering: Anders Foghs tale.

Forskellige historiske skoler: Konsensus, konflikt, kontinuitet.

Historiebevidsthed: Fortid, nutid, fremtid.

Forberedelse til DHO: At skrive en diskussion/vurdering. At skrive indledning og konklusion, inklusiv delkonklusioner.

- Uddrag af Anders Fogh Rasmussens tale om samarbejdspolitikken 29. august 2003. Fra danmarkshistorien.dk
- Om erindringspolitik og Anders Foghs tale. Kristian Iversen og Ulla Nedergård Pedersen: "Danmarks historie. Mellem erindring og glemsel", Columbus 2014, s. 107-111.

Særlige fokuspunkter:

Om historiske tolkninger. Forberedelse til DHO

Berørt kernestof

- dansk demokrati
- national identitet
- Danmarks internationale placering
- nye grænser og konflikter.

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- formulere historiske problemstillinger og relatere disse til deres egen tid
- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- indsamle og systematisere informationer om og fra fortiden
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien
- formidle historisk indsigt på forskellige måder og begrunde dem
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Forløb 4b: Historien på film

Omfang: 6 lektioner a' 95 minutter.

Væsentligste arbejdsformer: Der var ikke meget fælles gennemgang af stoffet. I stedet arbejdede eleverne i mindre grupper med at se videoer og løse opgaver. Dette udmundede i et mindre projektarbejde.

Indhold og materiale:

Forløbet bygger delvist på dette online-materiale: <http://historielab.dk/til-undervisningen/mooc/historie-i-spillefilm-for-elever/>

Forholdet mellem film, fortid og historie.

Hvorfor beskæftige sig med historiske film og serier?

Hvad er forskellen på *fortid* og *historie*?

- Uddrag fra: Peter Yding Brunbech, "DR og Bornedal har ændret vores syn på 1864": <http://historielab.dk/dr-og-bornedal-har-aendret-vores-syn-paa-1864/>
- Video om "Introduktion til spillefilm og historie", <https://www.youtube.com/watch?v=DEo8mcMmAbU>
- Video om "Fortid, film og virkelighed", <https://www.youtube.com/watch?v=deGHSBjWxNY&feature=youtu.be>

Kollektiv historiebevidsthed

Hvordan kan film både præge og afspejle den kollektive erindring?

Dobbelt historicitet. Filmene afspejler i større grad den tid, de er lavet i (*fortællertiden*) frem for den tid, de handler om (*fortalt tid*).

- Video om "Spillefilm og kollektiv historiebevidsthed", <https://www.youtube.com/watch?v=IH7j4AVSixs>
- Video om "Den kollektive historiebevidsthed ændrer sig" (udviklingen i westernfilm), <https://youtu.be/Bcp1ChWL838>
- Filmklip fra Disneys Pocahontas: <https://www.youtube.com/watch?v=BEedBuld76E>

Filmvisning

Repetition af analyseredskaber i arbejdet med historiske film.

- Spillefilmen "9. april"

Projekt

Eleverne forbereder og optager screencast om 2-3 selvvalgte besættelsesfilm (spredt over tid).

Repetition af konsensus-, konflikt- og kontinuitetstraditionen i fortolkningen af besættelsestiden.

Eleverne arbejder med selvfundne filmklip fra, anmeldelser af og artikler om deres udvalgte besættelsesfilm.

- Peter Yding Brunbech: "Besættelsestiden i eftertidens lys", http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/besaettelsestiden-i-eftertidens-lys-1/?no_cache=1&cHash=78aa33d92aeabb1d397c2ed5746f3e1b
- "Hvem ejer historien?", <http://www.ekko.dk/artikler/hvem-ejer-historien/>
- Tekst om den danske besættelse og modstandsbevægelsen fra <http://historielab.dk/til-undervisningen/mooc/historie-i-spillefilm-for-elever/lektion-6-projekt-om-besaettelsestiden/>

Afslutning og evaluering

Fremvisning af videoproduktioner i mindre grupper + peer response.

Hvad skal en god analyse indeholde?

- Video om ”Sammenfatning og overblik” (opsummering af forløbets pointer),
<https://youtu.be/HSHu2C6U-ZI>

Særlige fokuspunkter

Særligt fokus på at arbejde projektorienteret. Særligt fokus på at arbejde med *historien* frem for *fortiden* (historiografi).

Berørt kernestof

- national identitet

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie
- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende.
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien.
- formidle historisk indsigt på forskellige måder og begrunde dem.
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Forløb 5: Maskinerne kommer

Omfang: 9 lektioner a' 95 minutter.

Væsentligste arbejdsformer: Pararbejde og gruppearbejde.

Indhold og materiale:

Baggrundviden: Hvad, hvor og hvornår?

At stille gode hv-spørgsmål.

Statistik og periodisering: Industrialiseringens forskellige faser.

Introduktion til historiske troper: Forandringsgrad og forandringens karakter.

- Statistikker og billeder om industrialiseringen fra ibogen "Verden før 1914", Carl-Johan Bryld, Systime 2014.
- Stephensons Rocket lokomotiv, 1829 (vinder af konkurrencen Liverpool-Manchester): https://www.youtube.com/watch?time_continue=164&v=QXBwzC4JYC0
- Note om historiske troper baseret på "Historiens forvandlinger - historiebrug fra monumenter til oplevelsesøkonomi", Niels Kayser Nielsen, Aarhus Universitetsforlag, 2010, s. 53-55
- Forskellige billeder af industrialiseringen til at illustrere hhv. fremgangs- og nedgangstrope.

Hvorfor industrialisering?

Hvorfor skete industrialiseringen i netop England?

Forskellige måder at forklare industrialiseringen på.

Om forskellige årsagsforklaringer, f.eks. intern/ekstern og aktør/struktur.

Introduktion til historiske drivkræfter, f.eks. skelne mellem materialisme og idealisme.

- History Bomb: Industriel revolution i GB, 6min: <https://www.historybombs.com/topics/industrial-revolution-in-one-take>
- Om historiens drivkræfter i Henrik Bonne Larsen m.fl.: "Introduktion til historie", Systime 2005, s. 10-13.
- Årsagskort til at forklare forudsætningerne for en industrialisering. Taget fra Hassings & Vollmonds "Verdenshistorie 2. Fra moderne til nyeste tid", L&R, s. 60-61
- Video af OL-åbningsceremonien i London 2012 (17.00-27.00), <https://www.youtube.com/watch?v=4As0e4de-rl>

Sociale konsekvenser ved industrialiseringen

Fordele/ulemper ved industrialiseringen.

Om arbejdsforhold og arbejderbevægelse.

Skriveøvelse: Arbejde med kildesæt i små grupper med fokus på at opstille og besvare historiske problemstillinger.

- "Industrialingen i England og de sociale konsekvenser". Et sammendrag af afsnit fra de to grundbøger: 1) "Verden før 1914", Carl-Johan Bryld, Systime, 2008, s. 267-280 & 2) "Verdens historie 2. Fra moderne til nyeste tid", Thorkil Smitt & Christian Vollmond, Lindhardt og Ringhof, 2015, s. 58-72.
- Kildesæt, der bygger på "Verden før 1914", Carl-Johan Bryld, Systime, 2008: 1) To malerier, 2) Malthus om befolkningsvækst, 3) Trusselsbrev til fabrikant, 4) Den tyske fattiglæge F. Oppenheim om sundhedsforholdene i Berlin 1890, .5) Børnedødelighed i Europa 1800-1910, 6) Andrew Ure om børnearbejde (1835), 7) Fra engelsk rapport 1842 om forholdene i kulminerne.

Politiske konsekvenser ved industrialiseringen

Om liberalisme, kapitalisme, socialisme og politiske ideologier.

Om liberalisme, kapitalisme og socialisme. Fra Carl-Johan Bryld: "Verden før 1914", Systime.

- Internationale: https://www.youtube.com/watch?v=3sh4kz_zhyo

- Enkelte elever har også kort arbejdet med politisk ideologi som begreb. Fra leksikondelen i Ibogsudgaven af Carl-Johan Bryld: "Verden før 1914", Systime.

Imperialisme

Introduktion til marxistisk historieteori.

Industrialiseringen som forudsætning/springbræt for imperialismen.

Eleverne opstillede selv motiverne bag imperialismen på baggrund af et kildeløb. De nåede frem til: Politik, økonomi og menneskesyn (religiøst, civilisatorisk).

- Birgitte Holten: "Imperialismen" i Inge Adriansen m.fl. (red.): "Fokus 2. Fra oplysningstid til imperialismen", s. 170-175, Gyldendal 2012.
- Kort over Afrika med med grænsedragninger fra hhv. 1880 og 1914.
- Kilder til pointløb: 1) Ansigtvinkler. Fra "Verden før 1914", Carl-Johan Bryld, Systime, p. 463. Ibogslink: <http://ibog.verdenefter1914.systime.dk/?id=p463> . 2) Papua før/efter europæernes ankomst. Fra "Verden før 1914", Carl-Johan Bryld, Systime, p. 463. Ibogslink: <http://ibog.verdenefter1914.systime.dk/?id=p463> . 3) Joseph Chamberlain om imperialismen. Fra "Verden før 1914", Carl-Johan Bryld, Systime, p. 463. Ibogslink: <http://ibog.verdenefter1914.systime.dk/?id=p463> . 4) Rudyard Kipling: The White Man's Burden. Oversættelse af Tom Kristensen. 5) Selskabet for tysk kolonisation. Fra "Verden før 1914", Carl-Johan Bryld, Systime, p. 479. Ibogslink: <http://ibog.verdenefter1914.systime.dk/?id=p479>.

Konsekvenser ved imperialismen

Er imperialismen udelukkende et historisk fænomen eller findes der stadig imperialismen i dag? Kort om økonomisk imperialismen, kulturimperialisme, eurocentrisme.

Sammenhæng mellem industrialisering, imperialismen og Første Verdenskrig.

- Webdokken "Til offentligt skue" fra DR: <https://www.dr.dk/nyheder/webfeature/zoologisk>
- Tintin i Congo. Sammenligning af forskellige udgaver (1930 og 1946).
- Billede af Prins William i bærestol i Afrika.
- Far til fire: En sort lille neger. https://www.youtube.com/watch?v=Uk_h4oMmB4
- Video om belgisk Congo: <https://www.youtube.com/watch?v=qx2Sj1fhSso>
- Om konsekvenser ved imperialismen. Sammensat af afsnit fra "Verdens historie 2. Fra moderne til nyeste tid", Thorkil Smitt & Christian Vollmond, Lindhardt og Ringhof, 2015, s. 88-91.
- History Bomb: Første Verdenskrig, 6min: <https://www.historybombs.com/topics/world-war-one-in-one-take>

Særlige fokuspunkter:

Særligt fokus på behandling af kilder.

Særligt fokus på årsagsforklaringer, drivkræfter og troper.

Kernestof

- Industrialisering
- Imperialisme
- Ideologiernes kamp

Faglige mål

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling.
- dokumentere viden om forskellige samfundsformer.
- formulere historiske problemstillinger og relatere disse til deres egen tid.
- analysere eksempler på samspil mellem materielle forhold og menneskers forestillingsverden.
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper.
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien.

- formidle historisk indsigt på forskellige måder og begrunde dem.

Forløb 6: Opdagelsesrejser

Omfang: 10 lektioner a' 95 minutter.

Væsentligste arbejdsformer: Klasseundervisning, gruppearbejde.

Indhold og materiale:

Middelalder vs. renæssancen

Eleverne skulle selv finde stikord og kendetegn ved de to perioder ud fra forskelligt kildemateriale om hhv. menneskesyn, kunst og videnskab.

Om periodisering (kontinuitet og brud) og navngivning af perioder.

Introduktion til diskursanalyse: Nodalpunkter og ækvivalens kæder.

Overgangen fra geocentrisk til heliocentrisk verdensbillede, den videnskabelige revolution.

- Pave Innocens: "Om den menneskelige tilværelses elendighed"
- Pico della Mirandola: "Tale om menneskets værdighed". Uddrag fra Flemming Clausen, Jørgen Falcksgaard, Mette Løndahl, Johnny Thiedecke: "Skabt til at skabe", Aschehoug 1997,
- Palestrina (1525-1594): <https://www.youtube.com/watch?v=2wZud4MT3uw>
- Hildegard af Bingen (1098-1179): <https://www.youtube.com/watch?v=LJEfyZSvG5c>
- Billeder af forskellige kirker.
- Tegninger af hhv. det geocentriske og heliocentriske verdensbillede.
- Baggrund om kunst og menneskesyn i renæssancen. Fra Carl-Johan Bryls: "Verden før 1914 - i dansk perspektiv", Systime 2008, s. 122-128.
- Baggrund om den videnskabelige udvikling. Bygger på Carl-Johan Bryld: "Verden før 1914", Systime, s. 129-133. Afsnittene er byttet rundt og enkelte pointer er tilføjet fra iBogen p. 171.
- Dokumentarfilmen "Den bevægede jord".

Opdagelsesrejser

Årsager til opdagelserne (repetition af årsagsforklaringer og drivkræfter).

Introduktion til historiesyn og undersøgelse af, hvordan det kommer til udtryk i forskellige filmklip om opdagelserne.

Tidslinje over de store europæiske opdagelsesrejsende.

Kort om navigation og korttegning.

- Columbus' brev 7. juli 1503 & Amerigo Vespuccis brev fra Sevilla i 1500. Begge uddrag fra "De store opdagelser", P.C. Willemoes Jørgensen. Historiske kilder redigeret af Rudi Thomsen, Gyldendal, 1974, s. 94-99.
- Om opdagelserne og årsagerne hertil. Ulrik Grubb, Knud Helle og Bente Thomsen: "Overblik. Verdenshistorie i korte træk", Gyldendal, s. 80-83
- Filmklip fra "1492: Conquest of Paradise", de første 20 minutter af filmen. Hvordan fremstilles Columbus - som middelalderlig eller som renæssancemand?
- Filmklip fra Demos' "Historiebogen 1": <https://www.youtube.com/watch?v=5Zx6ETf9rE>
- Om verdenskort og verdensbilleder. Et uddrag fra "Opdagelserne. Kulturmøder eller kultursammenstød?", Flemming Küllsgaard Madsen og Henrik Skovgaard Nielsen, Munksgaard, 1995, s. 26-29.
- Forskellige verdenskort (før og efter opdagelserne): T-kort fra 1000-tallet. Udsnit af Ebsdorffkortet ca. 1250. Hartman Schedels kort fra 1493. Diego Riberiros kort fra 1529.

Kolonialisme – med fokus på spanierne i Amerika

Fra opdagelse til erobring.

Om de spanske conquistadores: Pizarro i Inkariget og Cortez i Aztekerriget

Hvordan kunne det lade sig gøre? Om økohistorie og Jared Diamond.

Henrettelsen af Atahualpu (sammenligne skriftlig kilde med senere dokumentarfilm).

Synet på de indfødte.

Mandevilles beretninger og kort teori om fremmedbilleder.

Processen i Valladolid 1550: Las Casas vs. Sepulveda.

- Om opdagelserne, erobringen og koloniseringen i Amerika. Ulrik Grubb, Knus Helles og Bente Thomsen: "Overblik. Verdenhistorie i korte træk", Gyldendal, s. 84-89.
- Kilde om Atahualpas tilfangetagelse og henrettelse. Sammenskriv af Johan Bryld: "Verden før 1914", Systime: <http://ibog.verdenfoer1914.systime.dk/index.php?id=144>. Og "Opdagelserne", Flemming Kilsgaard Madsen et al., s. 37-39.
- Uddrag af dokumentaren "Guns, Germs & Steel" (part II): [Guns Germs and Steel - Conquest 2/3 HD](#)
- John Mandevilles rejsebeskrivelser. Fra "De Store Opdagelser", Thomas Ohrt, 2001, Systime, s. 21-23.
- Teori om "Kultur, fremmedbilleder og kulturmøder". Fra Marianne Rostgaard og Lotte Schou: "Kulturmøder i dansk kolonihistorie", Gyldendal 2010, s. 20-21.
- Apoclypto sacrifice scene (4min): <https://www.youtube.com/watch?v=aG8WqEyXIyc>
- Filmklip fra "1492: The Conquest of Paradise" med forskellige fremmedbilleder. 56min-61min (det første møde med de indfødte. Venligt/harmonisk fremmedbillede). 1t48min - 1t50min (fremmedbilledet er blevet forrået - barbarisk, vilde).
- Baggrundsinformation og kilder om processen i Valladolid fra Flemming Kilsgaard Madsen og Henrik Skovgaard Nielsen: "Opdagelserne – kulturmøder eller kultursammenstød", Munksgaard, København 1996, s. 46-48.
- Lærerprouduceret ark om den historiske ramme og de væsentlige aktører, frit efter fornævnte samt. 'Processen i Valladolid: rollespil' af Peter Blom Hansen og Christian Vollmond.

Konsekvenser ved opdagelserne

Bør europæerne undskyldes?

Eleverne skulle selv opstille problemstillinger og diskussionspunkter ud fra to små materialsæt.

- Artiklen "Indianerne - 500 år efter de opdagede Columbus" af Kristian Morville. Bragt i Berlingske Tidende 12. oktober 1992.
- Materialsæt A: 1) Uddrag af FN's erklæring om racisme (2001). 2) Tabel med opgørelse af spaniernes import af ædelmetaller 1511-1660. 3) Introduktionsvideo til Alfred Crosbys Columbian exchange: <https://www.youtube.com/watch?v=PUI7ZbRX0SU&list=PLRXstY5OaIwdMcpMaRsTz0jRwID9x-NIM&index=62>
- Materialsæt B: 1) To citater af Niels Brimnes i Historielærerforeningens blad *Noter* nr. 215, hhv. s. 27 og s. 30. 2) Rubrik fra kristeligt Dagblad: "Leksikon møder kritik for at sløjfe ordet indianer", 27. november 2017. 3) Verdenskort hvor Europa ikke er i centrum. 4) Forsiderne af de to historiebøger "De store opdagelser" (P. C. Willemoes Jørgensen, Gyldendal) og "Opdaget?" (Jesper Nielsen, Columbus). 5) Uddrag af boganmeldelse i Politiken med overskriften "Vred bog: Det er ikke den hvide mands skyld". 6) Tre af eftertidens billeder af kulturmødet. Fra Flemming Kilsgaard Madsen og Henrik Skovgaard Nielsen: "Opdagelserne – kulturmøder eller kultursammenstød?", Munksgaard 1996, s. 67-69.

Særlige fokuspunkter:

Særligt fokus på først at lade eleverne arbejde med kildemateriale og selv opstille væsentlige pointer – derefter arbejde med fremstillingsstof.

Særligt fokus på at pointere, at en kilde ofte både kan bruges som levn og beretning (selve begreberne *levn* og *beretning* er ikke præsenteret for alle eleverne).

Særligt fokus på sammenhængen mellem en forfatters/producers historiesyn og de årsagsforklaringer, der præsenteres.

Særligt fokus på at lægge spor/vinkler ud til studieturen til Lissabon.

Berørt kernestof

- Europæisk middelalder.
- Verden uden for Europa.
- Renæssancen.
- Reformationen.
- Kolonisering.

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- dokumentere viden om forskellige samfundsformer
- formulere historiske problemstillinger og relatere disse til deres egen tid.
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund gennem tiderne
- analysere eksempler på samspil mellem materielle forhold og menneskers forestillingsverden
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper
- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Forløb 7: Demokrati gennem tiderne

Omfang: 8 lektioner a' 95 minutter.

Væsentligste arbejdsformer: Klasseundervisning, gruppearbejde

Indhold og materiale:

Introduktion

Hvad er demokrati?

Demokrati som "indholdstomt" og ubetinget positivt begreb.

Hvad er begrebshistorie?

- Anders Hassing: "Da demokratiet blev opfundet og genopfundet", Nationalmuseet 2012 (pdf), s. 3-6

Det athenske demokrati: Demokratiet bliver til?

Forskelle/ligheder mellem det athenske demokrati og i dag.

Styrker/svagheder ved det athenske og moderne demokrati.

Var det athenske demokrati demokratisk?

Samtidens kritik og forsvar af det athenske demokrati.

Om kildegrundlaget.

- Anders Hassing: "Da demokratiet blev opfundet og genopfundet", Nationalmuseet 2012 (pdf), s. 7-15
- Kritikpunkter fra "Historie på tværs: Magt og mennesker", Gyldendal 2012, s. 34-40.
- Uddrag af Perikles' gravtale. Fra Aksel Damsgaard-Madsen: "Det athenske demokrati", Gjellerup 1979, s. 91-93
- Uddrag af Pseudo-Xenofon om athenernes statsforfatning.

Oplysningstid og revolutioner: Demokratiet genopstår?

Oplysningstidens ideer. Matrixarbejde om oplysningstænkere (Locke, Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Descartes, Newton).

Den amerikanske revolution.

Den franske revolution.

- Sammenklip af afsnit fra to bøger: 1) Thorkil Smitt & Christian Vollmond: "Verdens historie 2. Fra moderne til nyeste tid", Lindhardt og Ringhof, 2015, s. 10-19 og 2) Anders Hassing: "Da demokratiet blev opfundet og genopfundet", Nationalmuseet, 2012, s. 16-21.
- Filmklip om oplysningstiden, Rather Homemade Productions:
<https://www.youtube.com/watch?v=BeNuTibYyLw&feature=youtu.be>
- Sammenklip af afsnit fra to bøger: 1) Thorkil Smitt & Christian Vollmond: "Verdens historie 2. Fra moderne til nyeste tid", Lindhardt og Ringhof, 2015, s. 10-19 og 2) Anders Hassing: "Da demokratiet blev opfundet og genopfundet", Nationalmuseet, 2012, s. 20-27.
- Filmklip med Bertel Nygaard om den franske revolutions betydning for Danmark:
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/miniforedrag-den-franske-revolution-og-danmark/>
- Uddrag af den amerikanske uafhængighedserklæring (1776). Fra:
http://da.wikisource.org/wiki/USA%27s_uafhængighedserklæring
- Uddrag af den franske menneskerettighedserklæring (1789). Fra:
<http://www.menneskeret.dk/menneskerettigheder/historie/kilder+til+historen/den+franske+menneskerettighedserklæring>

- Malerier af parisiske sansculotter: 1) Louis-Leopold Boilly: Flagbæreren, 1792-93. 2) *James Gillray: Un petit Souper, a la Parisienne, 1792*

Demokrati i Danmark?

Demokrati og demokratisering: Stænderforsamlinger. Grundloven. Konstitutionelt monarki. Tokammersystem. Valgret. Revisioner af grundloven. Forfatningskamp. Systemskifte. Parlamentarisme. De fire gamle partier.

Demokratiet i modvind: Genforening og Påskekrise. Truslen i 30'erne.

Kort om demokratiets nutidige udfordringer.

- Tekst fra Nikolaj Petersen og Jens Aage Poulsen: "Hvem skal bestemme? Om grundlov og demokrati før, nu og i fremtiden", Nationalt Videncenter for Historie- og kulturarvsformidling, s. 27-32. Enkelte afsnit er udeladt og ombyttet og der er undervejs indsat et par afsnit fra danmarkshistorien.dk's kildeintroduktion til junigrundloven: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven/>
- Tekst fra Nikolaj Petersen og Jens Aage Poulsen: "Hvem skal bestemme? Om grundlov og demokrati før, nu og i fremtiden", Nationalt Videncenter for Historie- og kulturarvsformidling, s. 37-39, s.47-49 og s. 52 (enkelte afsnit er udeladt og ombyttet). Der er desuden suppleret med enkelte afsnit fra "Fokus 2: Fra oplysningstid til imperialisme", Gyldendal 2012, s. 123-124.
- Baggrundstekst klippet sammen af tre forskellige fremstillinger: 1) Nikolaj Petersen & Jens Aage Poulsen: "Hvem skal bestemme? Om grundlov og demokrati før, nu og i fremtiden", Nationalt Videncenter for Historie- og kulturarvsformidling, s. 65 og 66-71. 2) "Fokus 2: Fra oplysningstid til imperialisme", Gyldendal 2012, s. 125-128. 3) Anders Hassing: "Da demokratiet blev opfundet og genopfundet", Nationalmuseet, s. 30-31.
- Uddrag af Orla Lehmanns tale om de begavede, dannede og formuende (1860). Fra Henrik Bonne Larsen og Thorkil Smitt: "Danmarkshistorisk Oversigt", Systime 2006, <http://danmarkshistoriskoversigt.systime.dk/index.php?id=129>
- Video om systemskiftet: <https://www.youtube.com/watch?v=Qw2-k3YjFmw>
- Video med Claus Møller: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/miniforedrag-demokrati-og-demokratisering/> (4.52min)
- Video om kvinders valgret i 100 år: <https://www.youtube.com/watch?v=ZGZiFUo4k9M> (1.53min)
- Forside på det italienske ugeblad *Il Mattino Illustrato* fra 1938, der viser Benito Mussolini og Adolf Hitler (uniformerede med Colosseum i baggrunden).
- Danske nazister om demokratiet: 5 linjers uddrag af Cay Lembcke fra 1931.
- Jyllands-Posten om Italien og Tyskland: 10 linjers uddrag fra lederen i JP den 17. maj 1933.
- Tyske nazister om Weimarrepublikken og det nye Tyskland: 10 linjers uddrag fra et møde for tyske bønder i delstaten Oldenburg den 26. januar 1926.
- Thorvald Stauning om styreformen i Danmark: 20 linjers uddrag fra tale holdt i Sønderjylland den 3. september 1933.

Særlige fokuspunkter:

Introduktion af begrebshistorie. Ift. demokratibegrebet skiftende betydning. Lave en begrebshistorik oversigt.

Skelne mellem synkron og diakron tilgang.

Berørt kernestof

- antikkens samfund
- oplysningstiden
- revolutioner og menneskerettigheder
- dansk demokrati
- nye grænser og konflikter.

Faglige mål

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- dokumentere viden om forskellige samfundsformer
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund gennem tiderne
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper
- indsamle og systematisere informationer om og fra fortiden
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Forløb 8: Kulturkrig

Omfang: 10 blokke á 95 min

Væsentligste arbejdsformer: Klasseundervisning, pararbejde, matrixarbejde

Indhold og materiale:

Kulturhistorie i Østblokken

Om Nobelprisen i litteratur 2015. Selvcensur og kollektiv erindring. Hvad kan vi bruge sådan en bog til i historiefaget?

Kulturliv og censur i USSR. Statscensur og kulturpolitik.

Ekskursion til Musikhuset for at se Weinbergs opera "Passageren"

- Udvalgte citater fra Svetlana Aleksijevitj: "Krigen har ikke et kvindeligt ansigt". Både uddrag fra forfatterens interviews og egne overvejelser.
- Små tekstuddrag baseret på elevernes undren:
  - a Om lederne i Sovjetunionen fra *Anne Wabrens: "Totalitære ideologier" i "Magt & mennesker. Historie på tværs"*, Gyldendal 2013, s. 146 og s. 152.
  - b Om individ vs. kollektivet fra *Anne Wabrens: "Totalitære ideologier" i "Magt & mennesker. Historie på tværs"*, Gyldendal 2013, s. 156.
  - c Om Stasi og KGB fra *Den Store Danske*.
  - d Vestens viden om Østblokken fra *Kai Otto V. Branner: "Den kolde krig"*, iBog p. 268.
  - e Om holdningen til demokratiet fra *Peter Frederiksen: "Ideologernes kamp. Kampen om det gode samfund"*, Systime, iBog p. 254. f) Om ansigtet udadtil fra *Kai Otto V. Branner: "Den kolde krig"*, iBog p. 229

Kulturhistorie i Vestblokken

Atomvåben og populærpresse. Hvad kan populærpressen bruges til?

Hvorfor var man (ikke) bange? Og hvordan kom det til udtryk?

Våben- og rumkapløb. Atomtrussel, Sputnik, Apollo, MAD-teori

Forbrug og amerikanisering.

Marshallhjælp, Kapitalisme, markedsøkonomi, planøkonomi.

- Søren Hein Rasmussen: "Den Kolde Krigs billeder", Gyldendal 2009, uddrag af s. 6-15
- Nuclear map: <http://nuclearsecrecy.com/nukemap/>
- Duck and cover. Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=IKqXu-5jw60>.
- Hovedpointer fra denne side: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/myte-gjorde-hiroshima-danskerne-bange-for-atomkrig/>
- Div. billeder i relation til atomvåben og -teknologi.
- Marianne Rostgaard: "Industrisamfundets muligheder – tre forskellige samfundsmodeller" i Kim Beck Danielsen m.fl. (red.): "Historie på tværs. En bedre verden", Gyldendal 2013, s. 150-155
- Marianne Rostgaard: "Industrisamfundets muligheder – tre forskellige samfundsmodeller" i Kim Beck Danielsen m.fl. (red.): "Historie på tværs. En bedre verden", Gyldendal 2013, uddrag af s.146-148.
- Carl-Johan Bryld: "Den russiske revolution og Sovjetunionen. Kommunismens sejr og sammenbrud", Systime 2009, uddrag af s. 177 og s. 203-207
- Eksempler på 'materiel krigsførelse' i form af diverse billeder.

Politisk historie: Den Kolde Krig

Blokdannelse: Geografi, Militære alliancer, Trumandoktrin

Om liberalisme og kommunisme (både politisk og økonomisk).

Om Sovjetunionen: Den russiske revolution, Lenin, Stalin, Marx.

Ideologiernes kamp i praksis: Propagandafilm og matematikhistorie.

Sovjetunionens sammenbrud: Reagan, Gorbatsjov (glasnost, perestrojka). Om årsagsforklaringer i historiefaget.

Historiens afslutning?: Eksempler på og repetition af historiesyn (Fukuyama, Huntington, Marx, E. T. Bell, Lancelot Hogben, Jared Diamond)

Meget kort om nye konflikter, Ny Kold Krig?

- Uddrag af Faktalink.dk om Den Kolde Krig
- Lektietekst og lærerproduceret begrebspuslespil på baggrund af
  - a "Fokus 3: Fra verdenskrig til velfærd", Gyldendal, s. 11 og 13.
  - b Peter Frederiksen: "Ideologiernes kamp", Systime iBog, p.142 og 143.
  - c Kai Otto von Barner: "Den kolde krig", Systime iBog, p. 1976.
  - d Carl-Johan Bryld: "Verden efter 1914", Systime iBog, p. 920
- Epic Rap Battle, Russian leaders: <https://www.youtube.com/watch?v=ZT2z0nrsQ8o>
- Propagandategnefilmen The Millionaire (1963): https://www.youtube.com/watch?v=jETJt_zbnKk
- Propagandategnefilmen Freedom (1948): <https://www.youtube.com/watch?v=NxsNU7ZZAIU>
- Uddrag fra E. T. Bells "Matematikkens mænd" (1937) og Lancelot Hogbens "Matematik for Millioner" (1936).
- Lærerproducerede årsagskort med forskellige forklaringer på Sovjetunionens sammenbrud.
- Den første halvdel af dokumentarfilmen "Scorpions. Wind of Change".
- Henrik Bonne Larsen & Thorkil Smit om Den nye verdensorden: "Verden i nyeste tid", Systime, s. 7-13.
- Lærerproduceret materiale til matrixarbejde om historiesyn.

Særlige fokuspunkter

- At undres og stille spørgsmål.
- At anvende PØSK-modellen (Politiske, Økonomiske, Sociale og Kulturelle kendetegn) og lignende modeller til at skabe overblik over en given periode).
- At træne kildebehandling.
- At undersøge historiske forklaringer.
- At repetere historiesyn, drivkræfter og troper.

Berørt kernestof

- ideologiernes kamp.
- murens fald.
- nye grænser og konflikter.

Faglige mål

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling.
- dokumentere viden om forskellige samfundsformer.
- formulere historiske problemstillinger og relatere disse til deres egen tid.
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund gennem tiderne.
- analysere eksempler på samspil mellem materielle forhold og menneskers forestillingsverden.
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper.
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien.

Forløb 9a: Afrika

Omfang: 6 blokke á 95 min

Væsentligste arbejdsformer: Projektarbejde i grupper og efterfølgende fremlæggelser. Hver gruppe havde ansvaret for at undervise resten af klassen i 30 minutter.

Indhold og materiale:

Om historiefaget og undervisningen

Evaluerings.

Gennemgang af læreplanens kerne stof og faglige mål.

Øvelse med historiske slutninger fra "Historielæreren's øvelsebog", Anders Troelsen og Kasper Ditlevsen, Columbus, s. 72-76

Projektarbejde

Om at lave gode problemstillinger.

Søge inspiration i ressourcerum, vælge emne og formulere gode problemstillinger.

Planlægge og gennemføre undervisning for resten af klassen.

Grupperne valgte at arbejde med:

- Homo Sapiens oprindelse
- Stammekultur før koloniseringen
- Hvordan kunne det gå så galt?
- Afrikansk national identitet
- Afrika i dag (konsekvenser ved koloniseringen)

På baggrund af dette materiale:

- Uddrag fra Morten Hillingsø Munk: "Afrikas historie. Mødet mellem sorte og hvide", System
- Uddrag fra Finn Rasmussen og Peter Tygesen: "Afrika. Fortid og fremtid", Columbus
- Inspirationskatalog med div. billeder, kort, tabeller og grafer.

Perspektiver til flygtningekrisen

Om folkevandringer.

Om Push 'n' Pull ift. emigration fra Afrika.

Den aktuelle flygtningekrise med koblinger til EU og Romerriget. Nyere artikler hvor Romerrigets undergang inddrages i den aktuelle flygtningekrise.

Hvorfor denne historiebrug?

- Video, der viser udviklingen i befolkningstæthed på kloden (6.24min): https://www.youtube.com/watch?v=PUwmA3Q0_OE
- Video der viser migrationsstrømme (2.23min): <https://www.businessinsider.com/prehistoric-human-migration-from-africa-animated-map-2015-5?r=UK&IR=T>
- Uddrag fra artikel i Jyllands-Posten, 22. august 2015: "Vor tids folkevandring" af Bent Jensen.
- Uddrag fra artikel i Information, 14. september 2015: "EU på sammenbruddets rand" af Göran Rosenberg.

Særlige fokuspunkter:

Faglige mål i fokus

- formulere historiske problemstillinger og relatere disse til deres egen tid.
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund gennem tiderne.
- indsamle og systematisere informationer om og fra fortiden.

- formidle historisk indsigt på forskellige måder og begrunde dem.
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Berørt kernestof

- verden uden for Europa
- kolonisering
- imperialisme
- afkolonisering
- velfærdsstaten
- nye grænser og konflikter

Forløb 9b: Europa bliver til og går under?

Omfang: 11 blokke á 95 min

Væsentligste arbejdsformer: Klasseundervisning og gruppearbejde.

Indhold og materiale:

Kronologi og arven fra Rom.

Kronologisk, politisk og geografisk overblik over Romerrigetets udvikling.

At sætte perioden ift. samtid og eftertid: Arven fra Rom og Romerrigetets arvtagere.

Repetition af historiebrugstyperne.

- Kronologitekst. Kristian Jepsen Steg: ”På sporet af Romerriget”, Lindhardt og Ringhof”, s. 6-11
- Om arven fra Rom. Kristian Jepsen Steg: ”På sporet af Romerriget”, Lindhardt og Ringhof”, s. 110-113
- Lærerproduceret timelinespil.
- 40 kort om Romerriget: <http://www.vox.com/2014/8/19/5942585/40-maps-that-explain-the-roman-empire>

Republikken

Om historiesskrivning med fokus på hhv. strukturer og aktører.

Drivkræfter og historiesyn (idealistisk, materialistisk, marxistisk).

Om republikkens politiske system (hvilken styreform?). Om magtkoncentration.

Om republikkens sociale system (klienter og patroner)

Kildebehandling: Mordet på Cæsar.

- Kristian Jepsen Steg: ”På sporet af Romerriget”, Lindhardt og Ringhof”, uddrag af kapitel 4 og 5.
- Scene fra HBO-serien ”Rome” om Cæsars død.
- Uddrag af Sueton om Cæsars død: <http://klassisk.ribe.katedralskole.dk/personer/sueton/caesar.htm>
- Uddrag af Shakespeare om Cæsars død: https://www.sparknotes.com/nofear/shakespeare/juliuscaesar/page_106/
- Uddrag af Cassius om Cæsars død: <http://klassisk.ribe.katedralskole.dk/personer/cassiusdio/44.htm>
- Vincenzo Camuccinis maleri om Cæsars død
- Uddrag af Plutarch om Cæsars død: <http://klassisk.ribe.katedralskole.dk/personer/plutark/caesar.htm>

Kejserriget

Den politiske udvikling: Overgangen fra republik til kejserrige. Personer og begivenheder.

Træning af tekstnær kildelæsning.

Om magtlegitimering i antikken og i dag.

- Timeline, der bygger på ”På sporet af Romerriget”, kapitel 6
- Fem eksempler på Augustus’ propaganda: Mønter, uddrag fra Res Gestæ, uddrag fra Æneiden, Primaportastatuen, Augustus’ fredsalter

Ekspansionen og mødet med de fremmede

Den territorielle udvikling. Fra bystat til imperium.

Mødet med og synet på de fremmede, barbarerne.

Romaniseringen af provinserne.

Historien om Arminius og analyse af mindesmærker.

- Billeder og enkelte tekstafsnit fra artiklen "Romernes grænser" fra national Geographic. Kan hentes her: <https://natgeo.dk/folk-og-kultur/historie/romerriget/romernes-mure-holdt-barbarerne-ude>
- Uddrag af artikel fra videnskab.dk: <http://videnskab.dk/kultur-samfund/2000-ar-gammelt-slag-praeeger-stadig-europa> suppleret med det sidste afsnit fra Thorkil Smitt & Christian Vollmond: "Verdens Historie 1", L&R, s. 25
- Fremstillinger af hhv. romerne og de fremmede:
  - a Gladiator: <https://www.youtube.com/watch?v=-MYxtpGxGJI>
  - b Rome: <https://www.youtube.com/watch?v=yrQpjToEgk>
  - c Asterix: <https://www.youtube.com/watch?v=OrCqjIVP2bg>

Udangang og forklaringer

Undersøgelse af de forskellige forklaringer på Romerrigets fald, og hvordan de har ændret sig over tid: Årsagsforklaringer er kontekstafhængige.

Træning af analysebegreber: Indre/ydre. Lokalt/regionalt/nationalt/internationalt. Kortsigtet/langsigtet. Bagvedliggende/udløsende. Ideografik/nomotetisk. Monokausalitet/multikausalitet. Væsentlig/uvæsentlig. Kronologisk/tematisk. Aktør/struktur. Materialistisk/idealistisk. Drivkræfter: Økonomisk/politisk/religiøs/mentalitetmæssigt/demografiks/økologisk/etnisk/kulturelt/ilitært...

- Tekst om Romerrigets udangang. Sammenskrivning af Kristian Jepsen Steg: "På sporet af Romerriget", Lindhardt og Ringhof, s. 71-74 & Carl-Johan Bryld: "Verden før 1914", Systime, kapitlet "Stabilisering og sammenbrud".
- Lærerproducerede årsagskort (alverdens forklaringer på Romerrigets fald).
- Eksempler på brug af Romerrigets fald i vores tid: Joacim B. Olsen ift. velfærdsstaten. Ulf Bütgen ift. klimaforandringer, Davis Engels ift. Donald Trump, Per Stig Møller ift. flygtningestrømmen.

Europa tager form

Hvad er Europa? På hvilke måder kan man definere Europa? Er Europa blot en konstruktion? Om forestillede fællesskaber. Om eurocentrisme og etnocentrisme.

Hvad er europæisk identitet og hvornår opstod den?

Europæiske særtræk: Hvorfor blev Europa ikke et imperium? Hvilken betydning have middelalderens magtbalance mellem kongen, stormændene, kirken og byerne?

- 38 maps that explain europe: <https://www.vox.com/2014/9/8/6103453/38-maps-that-explain-europe>
- 7 mindre tekstuddrag om europæisk identitet (Romerriget, middelalderen, opdagelserne, kolonialismen, 17-1800tallet, efter verdenskrigene, etno- og eurocentrisme). Fra "Opdagelserne. Kulturmøde eller kultursammenstød?", s.18-19 og Grubb, Ulrik m.fl. (2012): "Europa og de andre", Gyldendal, s. 10, s.15 og s. 20-22.
- Introduktionsvideo til Benedict Andersons 'Imagined Communities': https://www.youtube.com/watch?v=B3iMTH9fBqc&index=55&list=PLZW0PmCQ_4w_6tr_HRG3u90-bh5Lnr3ISf
- Lektietekst bestående af: A) Jeanette Varberg: "Mennesket har altid vandret", s. 80-83 B) Jacob Tullberg i Politikens historiemagasin (13/12/2018), uddrag af s. 43-49.
- Kildesæt bestående af uddrag fra Carl-Johan Bryld: "Verden før 1914".
  - Om kongen og stormændene: A) Maleri af en fransk konge, der modtager troskabsløfte fra en af sine kronvasaller. B) Fra de frankiske rigsannaler: Hertug Tassilo aflægger lensed. C) Uddrag af Magna Carta.
  - Om kongen og kirken. A) Maleri af pave og konge. Georges Duby: "Le Moyen Âge - de Hugues Capet à Jeanne D'Arc 987-1460". B) Pave Gregor om gejstlig og verdslig værdighed. C) Matthäusevangeliet om nøglemagten, kapitel 16, vers 18-19. D) Pave Bonifacius om pavens stilling.

- Om kongen og byerne: A) Bevilling til marked ved St. Denis. B) Privilegier og selvstyre for by i Flandern. C) Maleri af Slaget ved Legnano
- Pointer fra Jørgen Møllers tænkepause ”Europa” og Jørgen Møllers ”Hvorfor blev Europa ikke et imperium”. Begge fra Aarhus Universitetsforlag.

Europæisk integration og splittelse

EU's hvem, hvad, hvor... Hvordan og hvorfor opstod EF? Grove træk i udviklingen i den europæiske integration.

EU's problemer. National identitet vs. europæisk identitet. Valgfit arbejde om *enten* Befolkningens modstand *eller* De nationale særinteresser.

Er Europa ved at gå under? Er Europa blot en parentes i verdenshistorien? Holder sammenligningerne mellem Romerrigets undergang og Europas undergang?

- Europakort til farvelægning.
- De første 3 afsnit i Bo Lidegaards artikel ”Fornuftsægteskab og bitter skilsmisse” bragt i magasinet ”Politiken Historie”, nr. 2, december 2018, uddrag af s. 56-65.
- If you can't join them beat them: https://www.youtube.com/watch?v=Nt_oVKFKj5k
- Uroligheder på Nørrebro: <https://www.youtube.com/watch?v=Qv1kd1u3gsI>
- Tre uddrag fra kapitlet ”Europa – det skrøbelige unioneksperiment” fra Ebbe Kühles ”Globalhistorie. 500 års forandringer og dilemmaer”, Gyldendal 2015, s. 198-211.
  - Uddrag om national og europæisk identitet
  - Uddrag om befolkningens modstand
  - Uddrag om de nationale særinteresser
- Uddrag af en boganmeldelse af Nikolaj Arve bragt i Weekendavisen, 24. august 2018, sektion 3 (Bøger), s. 7. Uffe Østergård: ”Hvorhen Europa?”, 598 sider. 395 kr. Djøf Forlag.
- Diskussionsplade og diskussionsspørgsmål som opsamling på hele forløbet.

Særlige fokuspunkter:

At være opmærksom på og kritisk overfor historibrug og historiske paralleller.

At blive præsenteret for forskellige teoretikere inden for historiefaget (Jeanette Varberg, Benedict Anderson, Jørgen Møller).

Fokus på elevernes mundtlige deltagelse og selvstændige kritiske stillingtagen.

Indlagt skriveøvelse med fokus på kildearbejde.

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling.
- formulere historiske problemstillinger og relatere disse til deres egen tid.
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund gennem tiderne.
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper.
- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende.
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien.
- formidle historisk indsigt på forskellige måder og begrunde dem.
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.

Berørt kernestof

- antikkens samfund
- europæisk middelalder
- Danmarks internationale placering

- europæisk integration
- nye grænser og konflikter.

Forløb 2b: Kronologiforløb

Omfang: 4 blokke á 95 min

Væsentligste arbejdsformer: Individuelt arbejde og pararbejde.

Indhold og materiale:

Big history og periodisering

Periodisering og kronologi på den store skala: Big History

Periodisering og kronologi på den mindre skala: Forskellige periodiseringsprincipper og overvejelser om kontinuitet/brud.

- Om periodisering og forskellige periodiseringsprincipper i ”Introduktion til historie”, Henrik Bonne Larsen & Thorkil Sitt, Systime, s. 44-56.
- Indholdsfortegnelserne fra div. ældre og nyere lærebøger i historie.

Kronologioverblik

Fremvis UVB'en. Eleverne sætter forløbene i kronologisk orden.

Kronologiverblik. Valgfri fremgangsmåde: a) Læse overbliksteksten fra Vollmond. b) Gennemgå vores forløb et ad gangen.

Produktkrav: Repetitionsoversigt med de vigtige fagbegreber, emnebegreber og metoder. Udarbejde tidslinje med de vigtigste begivenheder og personer. Inddel i passende perioder undervejs.

Afsluttende undervisningsevaluering.

- Kapitlet ”Historiens lange linjer” fra ”Verdens historie 2”, Thorkil Smitt & Christian Vollmond, L&R, s. 206-227

Særlige fokuspunkter:

At repetere de gennemgåede forløb.

At arbejde med periodisering og kronologisk overblik.

Faglige mål i fokus

- redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling.
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper.

Berørt kernestof

- De fleste pinde i større eller mindre omfang.